

רשומות

הצעות חוק

23 ביולי 2001

3028

ג' באב התשס"א

עמוד

769 הצעת חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"א-2001

תיקונים עקיפים:

חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960

חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברות הכנסת מטעם הוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת:

הצעת חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"א-2001*

1. מטרת חוק זה היא להגן על אדם מפני פגיעה בשלוות חייו, בפרטיותו, בחירותו או מטרה בגופו, בידי אדם אחר שנקט נגדו הטרדה מאיימת או שפגע בגופו.

דברי הסבר

- פגיעה בפרטיות לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981;

- איומים, סחיטה באיומים והסגת גבול לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977;

- הטרדה, לפי חוק הבזק, התשמ"ב-1982.

עם זאת, גם הטרדות ואיומים מרוממים, משתמעים ועקיפים, שאינם עולים כדי עבירות פליליות, עלולים ליצור, כמכלול, הטרדה מאיימת.

הטרדה מאיימת גורמת לאדם שכלפיו היא מופנית למתח, לחרדה ולתחושת איום, לעתים עד כדי אי יכולת לקיים שגרת חיים תקינה. במקרים רבים תלך ההתנהגות המטרירה ותחמיר מהטרדות פעוטות, דרך איומים ועד למעשי אלימות, אונס ורצח.

מבוא

המושג "הטרדה מאיימת", או במקורו בשפה האנגלית "Stalking", מתייחס לדפוסי התנהגות הכוללים הטרדות ואיומים מסוגים שונים, אשר פוגעים בשלוות חייו, בפרטיותו או בגופו של אדם, ועל פי ניסיון החיים המצטבר, מקימים גם חשש לפגיעה כגופו או בחייו של האדם המוטרה.

מרבית המעשים המצטרפים יחד לכדי הטרדה מאיימת מהווים, כל אחד בפני עצמו, עבירה פלילית. העבירות האופייניות בהקשר זה הן:

* הצעות חוק מס' פ/2525 ופ/2336; הועברו לוועדה ביום כ"ז באדר התשס"א (21 במרס 2001).

הטרדה מאיימת - 2. (א) הטרדה מאיימת היא הטרדתו של אדם בידי אחר בכל דרך שהיא או נקיטת מהי? איומים כלפיו, באחת מאלה:

- (1) באופן חוזר ונשנה;
- (2) לראשונה, אך בנסיבות הנותנות בסיס סביר להניח כי המטרד או המאיים עלול לשוב ולפגוע בשלוות חייו, בפרטיותו או בחירותו של האדם או כי הוא עלול לפגוע בגופו.
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), הטרדה מאיימת כלפי אדם יכול שתהא, בין השאר, באחד מאלה:

- (1) בבילוש, במארב או בהתחקות אחר תנועותיו או מעשיו, או בפגיעה בפרטיותו בכל דרך אחרת;
- (2) בנקיטת איומים בפגיעה בו או במאיים עצמו;
- (3) ביצירת קשר עמו בעל פה, בכתב או בכל אמצעי אחר;
- (4) בפגיעה ברכושו, בשמו הטוב, או בחופש התנועה שלו.

(ג) לענין חוק זה אחת היא כי אם המעשים המפורטים בסעיפים קטנים (א) או (ב) נעשו כלפי האדם או כלפי אדם אחר הקרוב לו, בין במפורש ובין במשתמע, בין במישרין ובין בעקיפין.

הגדרות 3. בחוק זה -

"בית משפט" - בית משפט שלום, וכן כל אחד מאלה:

- (1) לענין נפגע שהוא בן משפחה של הפוגע גם בית משפט ובית דין המוסמכים לדון לפי חוק למניעת אלימות במשפחה;
 - (2) לענין פוגע או נפגע שהוא קטין גם בית משפט לנוער, כמשמעותו בחוק הנוער (טיפול והשגחה);
- "בן משפחה" - כהגדרתו בחוק למניעת אלימות במשפחה, וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

השניה - כשההטרדה או האיומים נעשים בנסיבות אחרות, שבהן יש בסיס סביר להניח, כי המטרד או המאיים עלול לשוב ולפגוע בשלוות חייו, בפרטיותו או בחירותו של האדם, או שהוא עלול לפגוע בגופו (פסקה (2)).

בסעיף קטן (ב) המוצע מנויות ארבע התנהגויות אופייניות להטרדה מאיימת. רשימת ההתנהגויות אינה סגורה או ממצה ובה דוגמאות בלבד.

סעיף קטן (ג) המוצע נועד להבהיר כי הטרדה מאיימת כוללת גם איומים והטרדות במשתמע או בעקיפין, וגם אם הופנו כלפי אדם אחר הקרוב למאיים או למטרד.

סעיף 3 להגדרה "בית משפט": ככלל מוצע כי בקשות לצווי מניעת הטרדה מאיימת יידונו בבית משפט שלום; עם זאת מוצע להסמיך גם בית משפט לעניני משפחה ובית משפט לנוער לתת צוויים לפי החוק המוצע.

מרבית הקרבנות להטרדה מאיימת הן נשים הנרדפות על רקע מערכת יחסים שהתיימה, מערכת יחסים קיימת, יחסים שהם על סף סיום, או על רקע מערכת יחסים מדומה שהיא רק בגדר שאיפתו של המטרד.

לשם הגנה טובה יותר על קרבנות להטרדה מאיימת, מוצע בהצעת חוק זו הסדר של צוויים להגנתם, בדומה לצוויים הניתנים לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 (להלן - חוק למניעת אלימות במשפחה), אך בהרחבה המותאמת לייחודיותה של תופעת הטרדה מאיימת וכן בלא הגבלתם של הצוויים לתחום היחסים שבתוך המשפחה.

סעיף 2 הטרדה מאיימת לענין החוק המוצע היא הטרדתו של אדם בכל דרך או נקיטת איומים כלפיו, בנסיבות שנחלקות לשתי קבוצות (סעיף קטן (א) המוצע):

האחת - כשההטרדה או האיומים נעשים באופן חוזר ונשנה, ולפיכך מעוררים חשש לשלומו של המטרד או המאיים מעצם החזרה על המעשים (פסקה (1)).

"חוק הנוער (טיפול והשגחה)" - חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960¹;

"חוק כלי היריה" - חוק כלי היריה, התש"ט-1949²;

"חוק למניעת אלימות במשפחה" - חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991³;

"נפגע" - מי שננקטה נגדו הטרדה מאיימת, או שהוא מצוי בסכנה כמפורט בסעיף 4(א)2) או שבוצע בו מעשה כאמור בסעיף 4(א)3), ואם הוא קטין גם מי שאחראי עליו על פי דין;

"פוגע" - מי שמתקיים בו אחד התנאים המפורטים בסעיף 4(א)1) עד 3);

"קטין" - אדם שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנים;

"רשות ביטחון" - משטרת ישראל, משמר הכנסת, כמשמעותו בחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968⁴, צבא הגנה לישראל, שירות הביטחון הכללי ושירות בתי הסוהר.

4. (א) בית משפט רשאי להורות לאדם בצו להימנע מעשות מעשה מן המעשים המפורטים בסעיף 5 (בחוק זה - צו מניעת הטרדה מאיימת), אם נוכח כי התקיים אחד מאלה:

(1) האדם נקט הטרדה מאיימת;

(2) התנהגותו, לרבות התנהגות כאמור בפסקה (1), של האדם נותנת בסיס סביר להניח כי הוא מהווה סכנה גופנית ממשית לאדם אחר או שהוא עלול לבצע בו עבירת מין;

(3) סמוך לפני הגשת הבקשה פגע בגופו של אדם אחר, ביצע עבירת מין באדם אחר או כלא אדם אחר שלא כדין.

(ב) צו מניעת הטרדה מאיימת יינתן לבקשת אחד מאלה:

(1) הנפגע או אדם מטעמו של הנפגע;

(2) היועץ המשפטי לממשלה או נציגו;

(3) תובע משטרת;

(4) פקיד סעד שהתמנה על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה).

5. (א) צו מניעת הטרדה מאיימת יאסור על הפוגע לעשות את אלה, כולם או מקצתם, הוראות הצו ייכול שיסוייג בתנאים:

(1) להטריד את הנפגע, בכל דרך ובכל מקום;

(2) לאיים על הנפגע;

ד ב ר י ה ס ב ר

איום והטרדה שונים כמפורט בפסקאות (1) עד (4) לסעיף 5(א) המוצע וכן להורות לו לשמור על מרחק מסוים מהמקומות שבהם הנפגע נוהג להימצא (פסקה 5) לסעיף 4(א) האמור).

עוד מוצע להסמיך את בית המשפט לאסור בצו מניעת הטרדה מאיימת על החזקת נשק בירי המטריר (סעיף 5(א)6) המוצע. לענין זה יוסמך בית המשפט להורות כבר במועד מתן הצו על תפיסת הנשק לאלתר (סעיף 5(ב)1) המוצע. על פי המוצע, בית המשפט יודיע

סעיפים 4 ו-5 המוצעים נותנים לבית המשפט סמכות לתת צווים להגנת אדם מפני הטרדה מאיימת.

מוצע כי בהתקיים העילות המפורטות בסעיף 4 יהיה בית המשפט רשאי להורות לאדם להימנע ממעשי

¹ ס"ח התש"ך, עמ' 52.

² ס"ח התש"ט, עמ' 14.

³ ס"ח התשנ"א, עמ' 138.

⁴ ס"ח התשכ"ח, עמ' 68.

(3) לבלוש אחר הנפגע, לארוב לו, להתחקות אחר תנועותיו או מעשיו, או לפגוע בפרטיותו בכל דרך אחרת;

(4) ליצור עם הנפגע כל קשר בעל פה, בכתב, או בכל אמצעי אחר;

(5) להימצא במרחק מסוים מדירת מגוריו, מרכבו, ממקום עבודתו או ממקום לימודיו של הנפגע או ממקום אחר שהנפגע נוהג להימצא בו בקביעות;

(6) לשאת או להחזיק נשק, לרבות נשק שניתן לו מטעם רשות ביטחון או רשות אחרת מרשויות המדינה;

והכל בין כלפי הנפגע ובין כלפי אדם אחר הקרוב לו, בין במפורש ובין במשתמע, בין במישרין ובין בעקיפין.

(ב) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת הכולל איסור כאמור בסעיף קטן (א)6) –

(1) רשאי בית המשפט במעמד מתן הצו להורות על תפיסת נשקו של המחויב בצו, לאלתר;

(2) ימסור בית המשפט לגורמים אלה הודעה על מתן הצו:

(א) פקיד הרישוי, כהגדרתו בחוק כלי היריה;

(ב) משטרת ישראל;

(ג) צבא הגנה לישראל – אם המחויב בצו נמנה עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל, או אם נמסר לו נשק מטעם צבא הגנה לישראל או בהסכמתו כדי להחזיקו, לרבות נשק שנמסר לו לפי תעודת הרשאה כאמור בסעיף 5(ג) לחוק כלי היריה;

(ד) רשות ביטחון – רשות הביטחון שעמה נמנה המחויב בצו.

(3) לענין מחויב בצו כמשמעותו בפסקה (2)ג) או (ד), או אדם שהנשק משמש אותו במסגרת עבודתו אצל בעל רישיון מיוחד או במפעל ראוי, רשאי הממונה על המחויב בצו, בין ביוזמתו ובין לבקשת המחויב בצו, להגיש בקשה מנומקת בכתב לבית המשפט לגבי המשך החזקה והנשיאה של הנשק על ידי המחויב בצו; לענין זה, "בעל רישיון מיוחד", "מפעל ראוי" ו"הממונה" – כהגדרתם בסעיף 2(א)5(ב) ו-3(א) לחוק למניעת אלימות במשפחה.

(ג) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת שאינו כולל איסור כאמור בסעיף קטן (א)6),

יפרש בית המשפט בהחלטתו את הנימוקים לאי הכללת איסור כאמור בצו.

ד ב ר י ה ס ב ר

על פי המוצע, צו מניעת הטרדה מאיימת עשוי לכלול גם דרישה לערובה ותנאי ערובה, או כל הוראה אחרת שדרושה לשם הבטחת שלומו וביטחונו של הנפגע ושל אדם אחר, וכן לכלול הוראות בדבר הסידורים הנדרשים כתוצאה ממתן הצו (סעיפים קטנים (ד) ו-(ה) לסעיף 5 המוצע).

מוצע כי הבקשה לקבלת צו מניעת הטרדה מאיימת תוכל להיות מוגשת לא רק בידי הנפגע אלא גם בידי אדם אחר מטעמו. כגון: ידידו או קרובו (סעיף 4(ב)1) המוצע). וכן בידי בעלי התפקידים המפורטים בפסקאות (2) עד (4) לסעיף 4(ב) המוצע.

על האיסור לפקיד הרישוי של כלי היריה, למשטרת ישראל וכן לצבא הגנה לישראל או לרשות ביטחון אחרת אם המחויב בצו נמנה עמהן או שקיבל את הנשק מהן (סעיף 5(ב)2) המוצע).

ההוראות המוצעות לענין סדרי הדיון ושמיעת הגורמים הרלוונטיים לענין איסור החזקת נשק דומות בעיקרן להסדר הקבוע בנושא זה בחוק למניעת אלימות במשפחה (סעיף 5(ב)3) וסעיף 7(ד) המוצעים). מוצע כי במקרים שבהם מוציא בית משפט צו מניעת הטרדה מאיימת ונמנע מלכלול בו איסור החזקת נשק, הוא יפרש בהחלטתו את הנימוקים להימנעותו כאמור כדי להבטיח שנושא החזקת הנשק יידון בכל בקשה להוצאת צו מניעת הטרדה מאיימת (סעיף 5(ג) המוצע).

(ד) צו מניעת הטרדה מאיימת יכול שיכיל גם דרישה לערובה הן לקיומו והן להתנהגות טובה, או כל הוראה אחרת הדרושה, לדעת בית המשפט, להבטחת שלומם וביטחונם של הנפגע או של אדם אחר הקרוב לו, ויכול שיכיל גם הוראות בדבר הסידורים הנדרשים כתוצאה ממתן הצו.

(ה) תנאי הערובה כאמור בסעיף קטן (ד), לרבות חילוטה, יפורטו בצו מניעת הטרדה מאיימת.

תקופת תוקף 6. תוקפו של צו מניעת הטרדה מאיימת לא יעלה על שישה חודשים; בית המשפט רשאי להאריך ולחזור ולהאריך את תוקפו של הצו, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על שנה, ואולם מגימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, רשאי הוא להאריך את תוקפו של הצו לתקופה כוללת שלא תעלה על שנתיים.

סדרי דין 7. (א) בית משפט רשאי לתת צו מניעת הטרדה מאיימת במעמד צד אחד, אם הוא סבור כי הדבר דרוש לשם הגנה מיידית על שלומו של הנפגע, או כשהמשיב הוזמן כדין ולא התייצב לדיון.

(ב) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת במעמד צד אחד, יתקיים הדיון בנוכחות שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו.

(ג) גקבע דיון כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט להאריך את תוקפו של הצו, לבטלו או להכניס בו שינויים, אף אם מי שמחויב בצו לא התייצב לדיון.

(ד) דיון בבקשה לפי סעיף 5(ב3) יתקיים במעמד שני הצדדים ובמעמד נציג בעל הרישיון המיוחד, המפעל הראוי או רשות הביטחון, לפי הענין.

הפרת צו 8. (א) הוגשה תלונה במשטרה על הפרת צו מניעת הטרדה מאיימת רשאי שוטר לעצור את המפר.

(ב) לא תהא זו הגנה טובה למי שהפר את צו מניעת הטרדה מאיימת, שהנפגע, או אדם אחר הקרוב לו, לא עמדו על קיומו או על הפעלת הוראות החוק בשל הפרתו.

הוצאות ופיצויים בפניית סרק 9. רחה בית משפט בקשה למתן צו מניעת הטרדה מאיימת וקבע כי היא קנטרנית, רשאי הוא להטיל על מי שביקש את הצו את אלה או חלק מהם:

(1) הוצאות לטובת המדינה ולטובת צד שנפגע, בשיעור שימצא לנכון;

(2) פיצוי נאות למי שנפגע מהגשת הבקשה.

ד ב ר י ה ס ב ר

כי הפרת צו מניעת הטרדה מאיימת תהווה עילה למעצרו של המפר; זאת כדי לאפשר תגובה סמכותית ומהירה להתנהגות המצביעה על התגברות הסכנה כלפי הנפגע (סעיף קטן (א) המוצע). כן מוצע להבהיר כי העובדה, שהנפגע או אדם אחר לא עמדו על קיומו של הצו או לא נקטו צעדים בעקבות הפרתו, לא תהווה הגנה בפני אחריות בשל הפרת הצו (סעיף קטן (ב) המוצע).

סעיף 9 מוצע להסמיק בית משפט, שקבע שבקשה להוצאת צו מניעת הטרדה מאיימת היתה קנטרנית, להטיל על מבקש הצו הוצאות לטובת המדינה ולטובת צד אחר שנפגע, וכן לחייב את המבקש לפצות מי שנפגע מהגשת הבקשה. הסמכות המוצעת מיועדת להרתיע מפני הגשת בקשות סרק להוצאת צווי מניעת הטרדה מאיימת.

סעיף 6 מוצע כי תוקפו של צו מניעת הטרדה מאיימת לא יעלה על שישה חודשים, תוך מתן סמכות לבית המשפט להאריכו מעת לעת לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה, ומטעמים מיוחדים אף לתקופה כוללת שלא תעלה על שנתיים.

סדרי הדיון למתן צו מניעת הטרדה מאיימת המוצעים בסעיף זה, נועדו להבטיח מענה לצורך מידי בהגנה על הנפגע כשצורך זה מתעורר, תוך שמירה על זכותו של מי שהצו המבוקש מופנה כלפיו, להליך הוגן.

הפרת צו מניעת הטרדה מאיימת, כהפרת כל צו שניתן כדין, מהווה עבירה לפי הוראות סעיף 287 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; מוצע

10. בהליך על פי חוק זה לא תישמע טענה כי בית המשפט מנוע מלדון או מלתת סעד בענין, מחמת שהוא מתברר בהליך אחר או מחמת שארם התנה על זכותו על פי חוק זה או מחמת סיבה אחרת.

11. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן. שמירת דינים

12. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין, באישור הועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, תקנות בכל הנוגע לביצועו. ביצוע ותקנות

13. בחוק הנוער (טיפול והשגחה) בסעיף 3א - תיקון חוק הנוער (טיפול והשגחה)

(1) בכותרת השוליים, אחרי "צו הגנה" יבוא "וצו למניעת הטרדה מאיימת";

(2) בסופו יבוא "וכן לתת צו מניעת הטרדה מאיימת על פי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"א-2001".

14. בחוק למניעת אלימות במשפחה, בסעיף 2, בסופו יבוא: תיקון חוק למניעת אלימות במשפחה

"(י) בית משפט הדין בבקשה למתן צו הגנה לפי הוראות חוק זה, רשאי לתת גם צו מניעת הטרדה מאיימת לאדם, לענין בן משפחתו, בהתאם להוראות חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"א-2001".

ד ב ר י ה ס ב ר

מאיימת לפי החוק המוצע, נוסף על הסמכות הנתונה לו כיום לתת צו הגנה לפי החוק למניעת אלימות במשפחה.

14 סעיף בחוק למניעת אלימות במשפחה מוצע לקבוע כי מתן צו הגנה, לפי הוראות אותו חוק, אינו גורע מסמכותו של בית המשפט לתת צו מניעת הטרדה מאיימת לאדם לענין בן משפחתו בהתאם להסדר המוצע בהצעת חוק זו. הבהרה זו נדרשת כדי להבטיח כי ההגנה הניתנת לאדם מפני הטרדה מאיימת לא תפחת בשל כך שהמטריד הוא בן משפחתו.

10 סעיף הסכנה האורבת לאדם הנתון תחת הטרדה מאיימת מחייבת את ייעול ההליכים המשפטיים, לשם הבטחת סעד מידי. לפיכך מוצע לקבוע כי לא יישמעו טענות ולפיהן בית משפט מנוע מלדון או מלתת סעד בבקשה להוצאת צו מניעת הטרדה מאיימת בשל כך שהוא מתברר בהליך אחר, מפני שאדם התנה על זכותו על פי החוק המוצע או מכל סיבה אחרת.

13 סעיף מוצע לתקן את חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, בהסמכת בית משפט שרן בענינו של קטין לתת צו מניעת הטרדה

חברות הכנסת: יעל דיון, זהבה גלאון, סופה לנדבר, מרינה סולודקין, ענת מאור